

Vogelkoppenknipsels

Nummer 62

Verzameld door Wim Smeets

In deze rubriek vindt u samenvattingen van artikelen met in de kop een vogelnaam of een vogelaanduiding. Deze artikelen verschenen in de maanden juli en augustus 2010 in Nederlandse dag-, week- en huis-aan-huisbladen.

Deel Grutto's blijft 's winters in Europa *Leeuwarder Courant, 3 juli 2010*

Van de Grutto's die in onze contreien de zomer doorbrengen, trekt een deel niet verder dan Spanje en Portugal. De exemplaren die wel doorreizen naar Afrika, zijn daar heel reislustig. Biologen volgden de afgelopen vijftien jaar Grutto's met zenders die in hun buik waren geïmplant. Drie Grutto's bleken de hele winter in Spanje of Portugal te verblijven. In het Spaanse Nationale Park de Doñana (ook wel Coto de Doñana) werden 's winters achtduizend Grutto's geteld. Tot nu toe werd verondersteld dat dit IJslandse Grutto's waren, maar nu blijkt dat ook Nederlandse Grutto's daar kunnen verblijven in de winter. Het nadeel van het inbrengen van zenders in Grutto's is dat zij in het volgende voorjaar niet of nauwe-

lijks tot broeden komen.

Over hetzelfde onderwerp een artikel in het NRC Handelsblad van 1 juli 2010.

Slechtvalk helpt bedrijf bij duivenoverlast

De Telegraaf, 3 juli 2010

De Werkgroep Slechtvalk Nederland vroeg aan de firma Alticom of zij nestkasten voor Slechtvalken mocht plaatsen op de torens van dit telecommunicatiebedrijf. Het bedrijf had last van duiven op de zendmasten en stemde hiermee graag in. Intussen zijn acht torens voorzien van een slechtvalkenbroedkast. In alle gevallen werd de overlast van Slechtvalken tot nul teruggebracht. Dit jaar konden op deze torens liefst eenentwintig jonge Slechtvalken worden geringd.

Het wil maar niet lukken met het Korhoen

NRC Handelsblad, 5 juli 2010

Het zeldzame Korhoen heeft het moeilijk. De populatie op de Sallandse Heuvelrug slinkt, ondanks alle inspanningen. Moet het hoen koste wat kost in stand worden gehouden? Deze vraag is actueel nu nog maar zeven Korhanen zijn geteld in het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug.

Een deel van de Grutto's blijft 's winters in Europa.

Foto: Wim Smeets.

Dat is minder dan ooit tevoren. Afgelopen decennia is veel ondernomen om de soort een kans te geven. Bomen zijn gekapt, heidevelden uitgebreid, Vossen en Zwarte Kraaien afgeschoten. Niets hielp. Opvallend is dat vooral de sterfte in de kuikenfase erg groot is. Zijn er kleine roofdieren die de kuikens opeten? Zijn er te weinig insecten in de kuikenfase, het voedsel waar deze van moeten leven? Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer hebben een beheersplan gemaakt dat uitgaat van vergroting van de heidegebieden op de heuvelrug en onderzoek naar de sterfte onder de kuikens. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het NRC Handelsblad van 17 juli 2010.

Zeker 104 roofvogels in Friesland vermoord

Trouw, 6 juli 2010

In Friesland zijn in de eerste helft van 2010 zeker 104 roofvogels gedood. In het bijzonder de Buizerd, de Bruine Kiekendief en de Havik moesten het ontgelden met respectievelijk 74, 14 en 13 sterfgevallen. Dit heeft de Friese Milieufederatie berekend. De aantallen zijn ongeveer acht

keer zo hoog als in de rest van Nederland. De voornaamste doodsoorzaken zijn vergiftiging, het uit de boom gooien van nesten met eieren of jongen erin, het vernielen van nesten, het uithalen van eieren en het afschieten van roofvogels. Over hetzelfde onderwerp een artikel in de Leeuwarder Courant van 11 mei, de Volkskrant, het NRC Handelsblad en de Leeuwarder Courant van 6 juli 2010.

Heidebrand treft Nachtzwaluwen

De Telegraaf, 6 juli 2010

De grote brand op de Strabrechtse heide in Heeze is een zware slag voor beschermde en kwetsbare diersoorten als de Nachtzwaluw en de Levendbarende Hagedis. Andere diersoorten hebben de brand wel goed doorstaan. Zo zijn Ransuil, Geelgors en Veldleeuwerik alweer volop te horen. Volwassen Nachtzwaluwen konden vluchten voor de vlammen, maar moesten hun nesten met eieren of kuikens achterlaten. Intussen zijn de eerste verbrande nesten al gevonden. De Nachtzwaluw is alweer boven de heide gesignaleerd, maar zijn territorium is vernietigd. Een tweede legsel zit er niet in. Ook voor het leven

Vogelkoppenknipsels

van trage dieren zoals reptielen en amfibieën wordt gevreesd. De brandweer heeft al dode Levendbarende Hagedissen gevonden.

Zeer hoge aantallen jonge pimpels dankzij rupsenpiek

Trouw, 7 juli 2010

Het ging dit voorjaar bijzonder goed met de Pimpelmees. Het aantal jonge vogels is ongewoon groot. Door de vroege lente viel de rupsenpiek eerder dan normaal. Uit gegevens van nestkastonderzoekers blijkt dat de legsels van holenbroeders dit jaar groter zijn dan gemiddeld. Een vogelringer aan het Tjeukemeer ving op één ochtend 121 jonge Pimpelmezen. In de voorafgaande vijftientig jaren had de ringer nog nooit zoveel Pimpelmezen op een ochtend gevangen. Standvogels, zoals de Pimpelmees, kunnen hun eileg aanpassen aan de rupsenpiek, trekvogels kunnen dat niet.

Zand met nesten Oeverzwaluwen afgegraven

Algemeen Dagblad 12 juli 2010

De ontzetting was groot bij de voorzitter van de stichting Ons Groene Milieu in Hagestein. Al een paar weken hield hij nauwgezet een paar nestjes Oeverzwaluwen in de gaten. Maar toen hij op een vrijdagavond weer kwam kijken, was de berg zand, waarin deze beschermde vogels zich ophielden, verdwenen. Tot de grond

toe afgegraven door wegenbouwer BAM. Het ging hier om drie nestjes. Men wist bij het bedrijf van het bestaan van deze nesten. Volgens een woordvoerder van de wegenbouwer had men toestemming van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dit laatste wordt nage trokken door voornoemde stichting.

Ooievaardersjongen krijgen door droogte te weinig eten

Algemeen Dagblad 14 juli 2010

Als gevolg van de maandenlange droogte zijn er nog maar weinig wormen en slakken te zien. Slecht nieuws voor ooievaardersjongen die nauwelijks voedsel krijgen ingevlogen door de ouders. Deze oudervogels zitten in een soort traumatische stresssituatie. Ze verlaten het nest, vinden geen eten en keren vervolgens niet meer terug. Of erger, ze kunnen niet meer tegen het bedelen van hun kroost en pikken ze dood.

De Bunschoter Wand afgeschreven voor Oeverzwaluwen

De Bunschoter, 16 juli 2010

Toen in 2002 de Bunschoter Wand voor Oeverzwaluwen met een lengte van 140 m langs de Rengerswetering werd gebouwd, kon niemand vermoeden dat het onderhoud aan deze wand zou worden verwaarloosd en zelfs helemaal stopgezet en de vogels het dientengevolge totaal zouden laten afweten. Over de opzet was goed

Ook Levendbarende Hagedis getroffen door heldebrand.

Foto: Wim Smeets.

nagedacht en de vooruitzichten waren zo veelbelovend. De gemeenteraad van Bunschoten heeft anders beslist. Vanuit de gemeente bereikten IVN Bunschoten herhaaldelijk vragen over de slechte toestand van de oeverzwaluwenwand en dat het toch zonde was van het geïnvesteerde geld voor de aanleg van deze wand. Men besloot hierop contact op te nemen met de voor het onderhoud verantwoordelijk wethouder. Bij een gesprek op het gemeentehuis bleek dat bij raadsbesluit van de Kadernota 24 juni 2010 door de raad beslist was dat de gelden voor het onderhoud aan de wand werden geschrapt. Er was voor het jaarlijkse externe onderhoud €3.000 nodig, dat kon in het kader van de bezuinigingen niet meer (red.: Inmiddels is het IVN Bunschoten alsnog gelukt sponsors te vinden. Daarmee kan de wand voor het seizoen 2011 weer in orde worden gebracht. Hierover in de volgende aflevering meer).

Rijk onderschat risico's van windmolenparken voor vogels
Trouw, 20 juli 2010

Organisaties zijn niet tegen windmolens. Wel tegen de plaatsen waar die moeten komen: vaak is dat op vogeltrekroutes. Het Rijk overweegt om vier grote windmolenparken te realiseren in de Noord-oostpolder voor de kust bij Urk. Enkele grote natuurorganisaties hebben gezamenlijk een bewaar ingediend tegen deze windmolenparken. Men stelt dat het Rijk de gevaren van windmolens in het IJssel-

meer beter moet onderzoeken omdat het een Europees beschermd natuurgebied is. Deze organisaties zijn niet tegen windmolens, wel tegen de plek: op vogeltrekroutes. De Nationale Windmolenrisico kaart geeft aan dat onder andere het gebied rondom het IJsselmeer risicovol is voor vogels.

De wadvogel ziet zijn nest verdwijnen onder water

NRC Handelsblad, 22 juli 2010

De zeespiegel stijgt en de wind staat ook nog eens vaak in de verkeerde hoek. Gevolgen: weggespoelde nesten. De populatie Scholeksters op Schiermonnikoog neemt zienderogen af. Ook de nesten van Visdiefjes en veel andere vogels van de kwelders op de Waddeneilanden lopen in het voorjaar aantoonbaar vaker onder water. De dramatische overstroming van 19 juni is echter toch zo zeldzaam dat de wadvogels zich niet makkelijk kunnen aanpassen. De vogels signaleren het toenemende gevaar niet. Ze blijken niet uit te wijken naar hoger gelegen kwelders, waar ze veilig zouden zijn. Daardoor zouden goedbedoelde pogingen om nieuwe kwelders rondom de Waddeneilanden aan te leggen wel eens desastreus kunnen uitpakken.

Vijftigduizend uur vogels tellen

Noordhollands Dagblad, 24 juli 2010

Naar schatting 440 vrijwilligers hebben vijftigduizend teluren gestoken in het verzamelen van gegevens voor de derde

Ooievaarsjongen krijgen door droogte te weinig eten.

Foto: Wim Smeets.

De Bunschoter Wand afgeschreven voor Oeverzwaluwen.
Foto: Wim Smeets.

Noord-Hollandse Broedvogelatlas. Dat gebeurde in de jaren 2006-'09 toen men de gegevens bij elkaar bracht om de ontwikkelingen van de vogels in kaart te brengen en om de leden van de vogelwerkgroepen in Noord-Holland wakker te schudden en weer met z'n allen actief bezig te zijn. In 1971 kwam de eerste broedvogelatlas uit met gegevens verzameld door vijfendertig mensen, op de fiets.

Zwanen tellen op de Theems

Trouw, 24 juli 2010

Onder leiding van de Queen's Swan Marker (zwanenmarkeerder van de koningin) trekt een flottielje van zes traditionele roeiboten, al vanaf de twaalfde eeuw, in de derde week van juli van Sunbury naar Abingdon voor 'swan uping'. In vijf dagen wordt een afstand van 126 kilometer stroomopwaarts geroeid. De naam 'swan uping' is vermoedelijk afgeleid van het optillen van de Knobbelzwanen uit het water, zodat ze kunnen worden gemerkt. De jongen zijn dan nog te klein om weg te vliegen en de oudervogels zijn dan in de rui. De Queen's Swan Warden (bewaker van de koninklijke zwanen), professor zoölogie Christopher Perrin meet en weegt de Knobbelzwanen en geeft ze een ring met een serienummer.

Wat te doen om de Roerdomp te redden?

NRC Handelsblad, 26 juli 2010

Natuurbeheerders sparen kosten noch moeite om de Roerdomp voor uitsterven in Nederland te behoeden. Maar hoe moet

dat eigenlijk? Om de verborgen levende vogels beter te kunnen volgen heeft Landschap Noord-Holland in het IJperveld dit voorjaar vier Roerdampen uitgerust met satellietzenders aan een tuigje. Het eerste gezenderde mannetje vloog zich begin april dood tegen een hoogspanningsmast. Nummer twee gaat soms wel tien dagen op stap, tot in Noord-Frankrijk toe. Het derde gezenderde mannetje leeft nog, maar zijn zender zwijgt. Het enige gezenderde vrouwtje verloor haar eieren.

Het nest lag in een open rietland met een lage waterstand en was daardoor makkelijk bereikbaar voor roofdieren. Ze is nu naar het zuiden vertrokken.

Tafeleend en Fitis als toppers bij Binnenmeer

Noordhollands Dagblad, 28 juli 2010
Tafeleend, Heggenmus, Kleine Karekiet en Fitis: dat zijn de toppers van het Binnenmeer bij het IJmuidersstrand. Bij de broedvogeltellingen in 2009 zijn van deze vogelsoorten de hoogste aantallen aangehouden. In totaal zijn 243 broedvogels van 33 soorten geteld, waaronder een 'soepeend', een Tjiftjaf, een Koekoek en twee paartjes Kneu.

Lepelaars klaar voor vertrek

De Telegraaf, 31 juli 2010
In augustus maken Lepelaars zich op voor de grote trek naar de Banc d'Anguin in Mauretanië, een reis van ruim vierduizend kilometer. Tegenwoordig ondernemen meer en meer Lepelaars die verre reis om de simpele reden dat er steeds meer Lepelaars in Nederland broeden. Vijftien jaar geleden waren er zevenhonderd broedparen in Nederland, tegenwoordig zijn dat er ongeveer 2200 paar. Nooit eerder waren de aantallen hier zo hoog, zeker niet in de laatste paar honderd jaar. Lepelaarskolonies vinden wij tegenwoordig op alle Waddeneilanden, in de Zeeuwse Delta maar ook in het binnenland. Jonge vogels die in Nederland geboren zijn, verblijven de eerste drie jaren in Afrika en komen pas terug als ze geslachtsrijp zijn. Dit jaar was er een recordaantal broedparen Lepelaars op Texel met 540 paren. Vorig jaar nog 397 paren. De grootste kolonie is te vinden in de Geul, nabij Den Hoorn met 373 paren. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Noordhollands Dagblad van 6 augustus 2010 en van Trouw van 24 augustus 2010.

Lichtpuntjes voor de weidevogels

Noordhollands Dagblad, 31 juli 2010
Volgens de voorlopige berichten gaat het goed met de Grutto in Noord-Holland. De weidevogeltellers zijn voorzichtig positief. Er zijn nog geen concrete cijfers maar men spreekt wel van een goed weidevogeljaar. De Kieviten deden het wat min-

der, maar de Grutto lijkt na jaren van daling weer in stijgende lijn. Uit steekproeftellingen onder de Grutto's blijkt het aantal jongen hoger te zijn dan in voorgaande jaren. Door het late voorjaar begonnen de boeren later te maaien. De weidevogelbeschermers richtten zich dit jaar meer op het beschermen van vliegvlugge jongen dan op het tellen en beschermen van de nesten alleen. Als onderdeel van het zogenaamde 'last minute-beheer' maaiden de boerden op 320 ha later. Op deze delen bleef het gras veertien dagen of meer ongemaaid staan. Er was een pot met geld voor dit flexibel beheer en die is compleet gebruikt. Hiermee werd echt maatwerk geleverd.

Over hetzelfde onderwerp een artikel in de Leeuwarder Courant van 7 augustus 2010 maar nu over de lichtpuntjes voor de Grutto in Friesland.

Regels voor houden uilen

De Telegraaf, 9 augustus 2010
Als gevolg van de roofvogelhouderij komt het steeds vaker voor dat roofvogels ontsnappen. Zo zijn er in de eerste helft van 2010 al zeventien Oehoes bij hun eigenaar ontsnapt. Dat is ongeveer evenveel als er in de vrije natuur in Nederland voorkomen. Vogelbescherming Nederland wil dat roofvogels en uilen worden opgenomen in een negatieflijst, zodat ze niet meer zomaar door particulieren gehouden kunnen worden. Daaraan gerelateerd vindt Vogelbescherming dat roofvogelshows alleen nog gegeven mogen worden door erkende valkeniers. Zij moeten dan wel eerst een aanvullende educatieve opleiding volgen. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Algemeen Dagblad, de Volkskrant, de Metro en Trouw van 9 augustus 2010.

Effect Haak om stad op Grutto's onderschat

Leeuwarder Courant, 17 augustus 2010
Demissionair minister Camiel Eurlings van Verkeer en Waterstaat onderschat het versturende effect van de nieuwe N31 (Haak) bij Leeuwarden op bedreigde weidevogels. De minister biedt geen zicht op reële compensatie van het verlies aan broedgebied en ook niet op het tijdig begin daarvan. Dit stelt de onafhankelijke adviseur van de Raad van State na onder-

zoek van de beroepen tegen de autoweg en het verweer van de autoriteiten. Naar verwachting zullen 155 weidevogelbroedparen worden verdreven en hebben 450 andere vogelpaartjes last van het verkeerslawaai. De vogelkwestie kan gemakkelijk tot nieuw uitstel van de Haak leiden.

Blauwe Kiekendieven verhuizen

Trouw, 18 augustus 2010

De Blauwe Kiekendieven blijken structureel voor akkers te kiezen. In de provincie Groningen hebben twee paartjes met succes in een korenveld gebroed. Eén paar bracht vier jongen groot, het ander twee. Een derde paartje kwam niet verder dan baltsen. Intussen kwijnt de soort weg op de Waddeneilanden. De vroegere Nederlandse populatie Blauwe Kiekendieven is van honderdzestig paren geslonken tot een stuk of dertig. De Blauwe Kiekendief lijkt het voorbeeld van de Grauwe Kiekendief te volgen. Die verdween als broedvogel uit de hoogvenen, duinen en moerassen en broedt sinds 1990 op de akkers. Eén van de Groningse (koren)broedvogels is drie jaar geleden als kuiken gering in een perceel wintergerst bij Embden. Dat doet vermoeden dat toevallig deze paartjes in de akkers zijn beland.

Wat te doen om de Roerdomp te redden?
Foto: Wim Smeets.

Overschot van tienduizenden ganzen in Noord-Holland *Noordhollands Dagblad, 20 augustus 2010*

Er zijn tienduizenden ganzen te veel in Noord-Holland. Daaraan moet zeker iets gebeuren, vinden ze bij de provincie. Maar op het Provinciehuis zijn ze huiverig om massaal vogels te doden. Er wordt nagedacht over diervriendelijke alternatieven voor het doden van deze dieren zoals nestbeheer, kuikenrasters, over het land bewegende mechanieken met draden, akoestische en visuele middelen. Bij de Fauna Beheer Eenheid Noord-Holland is men echter van mening dat aan steviger maatregelen niet meer is te ontkomen. De streefstand van Grauwe Ganzen is 11.000. Dit voorjaar werden er 39.000 geteld. Bij de provincie heeft men nog niet besloten hoe de 'overbeganzing' aan te pakken. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Noordhollands Dagblad van 17 augustus 2010.

Biologische koeienvlaai beter voor weidevogels

Leeuwarder Courant, 25 augustus 2010

Poep van koeien op conventionele bedrijven is minder vezelrijk dan die van koeien die biologisch voedsel krijgen. Daardoor is de conventionele koeienvlaai minder aantrekkelijk voor allerlei soorten torren, vliegen en kevers. Die op hun beurt zijn weer van belang als voedsel voor weidevogels, die het moeilijk hebben in Nederland. Er zitten ongeveer 50% meer beestjes op een vlaai van een koe van een biologisch bedrijf, in vergelijking met een conventionele koeienvlaai. Op de poep van een rund dat op een natuurterrein loopt, zitten bijna 70% meer beestjes. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Noordhollands Dagblad van 30 augustus 2010.

■ Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47, smeets.foto@casema.nl.